

od imena oca ("Martin Miklošev"). U slučajevima kada na osnovu posvojnog pridjeva nije bilo očito kako je glasilo ime oca u nominativu priređivačica ga je izričito navodila ["Filip Pavlov (nom. Paval)"]. U manjem broju slučajeva uz vlastito ime je bilo zapisivano i prezime ("Ivaniš Bačić"). Kod nekih, umjesto imena očeva ili prezimena, nalazimo apozicije ("Udovica Magda", "Martin prišlac", tj. doseljenik).

Priređivačica završava knjigu s nekoliko uobičajenih priloga u ovakvim izdanjima: *Pre-slici rukopisa (izbor)* (377–400), *Rječnik manje poznatih termina* (401–414), *Izvori i literatura korišteni pri obradi pakračkih popisa* (415–417), engleski sažetak (418–422), kazalo zemljopisnih imena (423–447) i kratka bio-bibliografija priređivačice/prevoditeljice (448). Na kraju, možemo mirne duše zaključiti da je ova knjiga izvornog gradiva značajan prinos izučavanju hrvatske povijesti ranoga novog vijeka i velik poticaj hrvatskim i drugim osmanistima da nastave s objavljivanjem i izučavanjem osmanskoga arhivskoga gradiva.

Dino Mujadžević

Luca Sargo: Memoriae. Luka Sorkočević: Dnevnik (1781–1782)., prir. Katja Radoš-Perković, *Izvori i dokumenti o glazbi*, br. 3, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Odsjek za povijest glazbe – Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb 2021., 550 str.

U izdanju Odsjeka za povijest hrvatske glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskoga muzikološkog društva u Zagrebu je krajem 2021. objelodanjena voluminozna knjiga memoarskih zapisa dubrovačkog skladatelja i diplomata Luke Sorkočevića (1734. – 1789.), čije skladbe pripadaju antologijskim dosezima hrvatske pretklasične (simfonijske) glazbe. Riječ je o kritičkom izdanju dnevnika, koji je Sorkočević, u svojstvu dubrovačkog poklisara na bečkom carskom dvoru, vodio za vrijeme svoje diplomatske misije u Beču od rujna do kraja prosinca 1781., a zatim i do veljače 1782. na putu za rodni grad, od Beča, preko Graza, Celja i Ljubljane do Rijeke. Kratak je to vremenski isječak u životu toga znamenitoga dubrovačkog patricija, skladatelja i diplomata, ali iznimno bogat događajima, zanimljivim susretima i zbivanjima na Bečkom dvoru, koje je Sorkočević marljivo zabilježio u dnevničkim zapisima, i gdje je imao priliku upoznati se s bečkom društvenom "kremom", ali i predstaviti caru Josipu II. interese Dubrovačke Republike u zadanim povijesnim okolnostima i tražiti od njega pokroviteljstvo i zaštitu.

U avanturu priređivanja ovog izdanja, kroz transkripciju izvornog rukopisa na talijanskom jeziku i njegov prijevod na hrvatski jezik te njegovo obogaćivanje kritičkim znanstvenim aparatom, upustila se Katja Radoš Perković, izvanredna profesorica talijanske književnosti 18. i 19. stoljeća na Katedri za talijansku književnost Odsjeka za talijanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Knjiga sadrži osam manjih ili većih cjelina. Kratak, dvojezični hrvatsko-engleski predgovor izdanju napisala je Vjera Katalinić (7–10), koja je istaknula kako je ideja o kritičkom objelodanjivanju Sorkočevićeva dnevnika nastala 2017., u sklopu projekta Hrvatske zaklade za znanost *Umrežavanje glazbom: promjene paradigmi u "dugom 19. stoljeću" – od Luke Sorkočevića do Franje Ksavera Kuhača* s namjerom još boljeg upoznavanja znanstvene i šire javnosti sa Sorkočevićevom diplomatskom misijom i onodobnim zbivanjima kojima je prisustvovao tijekom svog boravka u Beču (1781.) i ostalim gradovima koje je posjetio, a koja su prikazana "iz prve

ruke". Također je predstavila i samu seriju *Izvora i dokumenata o glazbi*, u sklopu koje je u trećem svesku izdano i ovo djelo, kao svojevrsan nastavak objavljivanja izvornoga arhivskog gradiva vezana za povijest glazbe. Seriju je ranih osamdesetih godina prošlog stoljeća započeo Ladislav Šaban pripremlivši za tisak prvi svezak korespondencije muzikologa Franje Ksavera Kuhača (1834. – 1911.), u okviru tadašnjeg Razreda za glazbenu umjetnost i muzikologiju i Zavoda za muzikološka istraživanja JAZU (danas Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU). Katalinić je u *Predgovoru* posebno zahvalila i svim suradnicima koji su na bilo koji način dali svoj znanstveno-stručni prinos izdanju.

Priređivačica i prevoditeljica izdanja Katja Radoš-Perković autorica je i uvodne studije, pisane dvojezično, hrvatskim i engleskim jezikom u dva stupca (11–23). Uvodna studija podijeljena je u dvije manje cjeline. U prvoj su iznesena temeljna (sadržajna i fizička) obilježja i okolnosti nastanka Sorkočevićeva dnevnika te su, kroz svojevrsan vremenski okvir i uz kratak opis onodobnih političkih i društvenih prilika, predstavljeni razlozi njegova dolaska u Beč koji su prvenstveno bili diplomatske i ceremonijalne prirode. Tu je također ukratko istaknuto o čemu je i na koji način pisao Sorkočević obradivši širok spektar tema: od političkih, ekonomskih, vjerskih, obrazovnih, ceremonijalnih do svakodnevnih, pritom analizirajući i komentirajući svakodnevne događaje, tadašnje političke prilike i odnose među državama te različite situacije u kojima se i sam našao, također spominjući i poznatije ili manje poznate osobe s kojima se svakodnevno susretao na dvorskim banketima i svečanostima (od članova ruske carske obitelji koja se u to vrijeme nalazi u posjetu Bečkom dvoru do glazbenika, prirodoslovaca, diplomata, crkvenih velikodostojnika itd). U drugom dijelu uvoda autorica govori o uredničkim kriterijima kojima se vodila pri transkripciji rukopisa te postavljanju znanstveno-kritičkog aparata. U konačnici, priređivačica izdanja istaknula je iznimnu važnost ovog izvora kako za povjesničare (koji se bave društvenom, političkom, crkvenom i ekonomskom poviješću te poviješću glazbe) tako i za povjesničare umjetnosti, naglašavajući pritom kako je riječ o još uvijek nepotpunom i krnjem izvoru kojemu nedostaju početne i završne stranice te izražavajući nadu da će se jednom možda i ti dijelovi pronaći i naknadno objaviti.

Nakon uvodne studije slijedi transkripcija odnosno prijepis rukopisa Sorkočevićeva dnevnika (25–227) na talijanskom jeziku (u knjizi se pogrešno u naslovu poglavlja navodi termin transliteracija), s time da je talijanski izvornik tiskan na lijevoj strani knjige, a paralelno, s desne strane, donosi se i njegov prijevod na hrvatski jezik. Time je domaćoj znanstvenoj javnosti omogućeno lakše razumijevanje sadržaja dnevničkih zapisa. Treba napomenuti i da je uz transkripciju, pridodan i znanstveni aparat pomoću kojeg priređivačica iznosi neke temeljene podatke vezane za pojedine osobe i događaje spomenute u dnevniku, objašnjava određene pojmove, prevodi neke fraze i donosi svoje opaske čime je, s metodološke strane gledano, postignuta visoka znanstvena razina pristupa samom izvoru.

Nakon transkripcije dnevničkih zapisa slijedi abecednim redom popis osoba koje su spomenute u izvoru (228–259), s temeljnim tumačenjima svake od njih, uz napomenu da su u popis uvrštene i one osobe koje trenutačno nije moguće identificirati, s namjerom da to učine neki budući istraživači različitih profila te tako pridonese cjelovitosti popisa.

Ovo kritičko izdanje Sorkočevićeva dnevnika dodatno je obogaćeno faksimilom rukopisa na talijanskom jeziku pohranjenom u Dubrovačkom arhivu (262–537), čime je čitatelju omogućen uvid u originalan rukopis samog Sorkočevića, koji nosi svojevrsan otisak njegove osobnosti pa znanstveno gledano, čak i grafolozi u svojim analizama mogu doći do vrijednih spoznaja o psihološkom profilu Sorkočevićeve osobnosti.

Na kraju knjige predstavljeno je abecednim redom *Kazalo imena* (539–550) koja se navode u dnevniku, čime je istraživačima olakšano snalaženje pri korištenju izvora, ovisno o pojedinačnim znanstvenim interesima.

Dodatnu vrijednost ovomu kritičkomu izdanju daje prijevod predgovora i uvodne studije na engleski jezik (u dvostupčanom obliku) te prijevod izvornika s talijanskog na hrvatskih jezik, što omogućuje čitateljima i znanstvenicima širega jezično-govornog kruga temeljitije i bolje upoznavanje sa sadržajem predstavljenog izvora.

Na kraju treba istaknuti da ovo ogledno kritičko izdanje dnevnika Luke Sorkočevića pruža znanstvenicima humanističkih i društvenih usmjerenja uvid u prvorazredan izvor narativnog tipa koji pruža pregršt podataka, kako onih vezanih za opće stanje u središtu Monarhije tako i onih vezanih za osobni doživljaj Sorkočevića kao osobe s periferije zapadne civilizacije koji se u spomenutu razdoblju našao kao stranac u jednom procvatom europskom urbanom središtu. Budući da je u Beču Sorkočević, među ostalim, posjećivao brojne glazbene priredbe i manifestacije te se susretao sa značajnim ličnostima tog vremena, o čemu je zabilješke ostavio u dnevniku, može se zaključiti da je upravo njegov dnevnik time postao dragocjen izvor ne samo za proučavanje bečkoga glazbenog života s kraja 18. stoljeća i odnosa Bečkog dvora i Dubrovačke Republike, već i za bolje upoznavanje sa svestranom osobnošću i osebnjuošću našega prvog skladatelja simfonija Dubrovčanina Luke Sorkočevića.

Zrinka Novak

Luka Lukić, *Opis sela Klakarja (1905. – 1953.)*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Općina Klakar, Zagreb – Klakar 2020., 1100 str.

Hrvatska tradicijska kultura bogatija je za još jedno izdanje – etnološku monografiju *Opis sela Klakarja (1905. – 1953.)*, slavonskog učitelja, etnografa i melografa Luke Lukića. Radi se o opsežnu rukopisu koji se čuva u arhivu Odsjeka za etnologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Luka Lukić započeo je svoj etnografski i sabirateljski rad 1898. godine na poziv Antuna Radića, tadašnjeg urednika *Zbornika za narodni život i običaje*. Prema Radićevu naputku (*Osnova za sabiranje i proučavanje građe o narodnom životu*, 1897.), Lukić je na oko 5000 rukopisnih stranica opisao tradicijsku kulturu, život i običaje slavonskih sela Varoš i Klakar. Građa koju je Lukić zapisao u rodnom Varošu objavljena je u *Zborniku* u razdoblju od 1919. do 1926. godine. Etnografska i folkloristička građa o Klakaru te Lukićeva biografija objavljena je prvi put 2016. godine u trotomnom izdanju u povodu obilježavanja 140. godišnjice rođenja i 60. godišnjice smrti Luke Lukića (1875. – 1956.) kao rezultat suradničkog projekta Odsjeka i Općine Klakar pod nazivom *Luka Lukić: kritičko objavljivanje rukopisne baštine*. U okviru projekta je održan i znanstveni skup *Luka Lukić: život i djelo* u Gradskoj knjižnici u Slavanskom Brodu te je postavljena spomen-ploča na pučkoj školi u Klakaru gdje je Lukić proveo najveći dio učiteljske službe.

U monografiji *Luka Lukić. Opis sela Klakarja. 1905. – 1953.* zaokružuje se cjelina Lukićeva etnografskog rada u selu Klakar prema svim poglavljima Radićeve *Osnove: "Priroda (narav) oko čovjeka", "Tjelesni ustroj naroda", "Jezik", "Životne potreštine", "Rad", "Život", "Pravo", "Običaji", "Zabave", "Poezija", "Vjerovanja" i "Iskustvo, znanje i mudrovanje"*. Urednik